

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Навчально-науковий юридичний інститут
Кафедра трудового, екологічного та аграрного права

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЗАХИСТ ПРАВА НА БЕЗПЕЧНЕ ДОВКІЛЛЯ**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітня програма Міжнародне та європейське право
Спеціальність 081 Право
Галузь знань 08 Право

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №1 від 30 серпня 2022 р.

м. Івано-Франківськ - 2022

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до навчальної дисципліни
3. Мета та цілі навчальної дисципліни
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання
6. Система оцінювання навчальної дисципліни
7. Політика навчальної дисципліни
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Захист права на безпечне довкілля
Викладач (-і)	Мороз Галина Василівна, доц., к.ю.н., доцент кафедри трудового, екологічного та аграрного права
Контактний телефон викладача	Мороз Галина Василівна (0342) 507822
E-mail викладача	Мороз Галина Василівна galyna.moroz@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://ktetap.pnu.edu.ua/інформація-щодо-навчального-процесу-2/ Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Стрімке зростання техносфери, інтенсивний розвиток промисловості все більше актуалізують проблему практичної реалізації та захисту права на безпечне для життя і здоров'я довкілля кожної фізичної особи. Негативні екологічні (антропогенні) фактори напряду впливають на основні показники здоров'я населення. Відтак можливість дихати чистим повітрям, споживати чисту питну воду, вільно користуватися природними багатствами тощо повинні гарантуватись на законодавчому рівні.</p> <p>Право на безпечне для життя і здоров'я довкілля закріплено у відповідних актах екологічного законодавства, а також в гл. 21 Цивільного кодексу України, що надає можливість використання конкретних цивільно-правових засобів захисту суб'єктивних прав особи в екологічній сфері та сприяє забезпеченню їх реалізації. Кожен вправі вимагати від держави, юридичних і фізичних осіб виконання ними обов'язків для забезпечення такого стану довкілля, який не порушує право на безпечне довкілля, а вразі його порушення звертатися з вимогою про захист порушеного права.</p> <p><i>В рамках пропонованого спецкурсу будуть досліджені питання:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> змісту та структури права на безпечне довкілля; юридичних критеріїв безпеки довкілля; системи гарантій забезпечення права на безпечне довкілля; правових способів захисту права на безпечне довкілля; судової практики розгляду категорії спорів, що виникають у зв'язку із порушенням права на безпечне довкілля. 	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни «Захист права на безпечне довкілля» є формування системи знань щодо можливостей ефективної реалізації права на безпечне довкілля, а також механізмів дієвого захисту даного права в адміністративному та судовому порядку.</p> <p><u>Основними цілями</u> вивчення дисципліни «Захист права на безпечне довкілля» є набуття студентами знань та розуміння змісту положень нормативно-правових актів, що регламентують всі критерії безпечності навколишнього природного середовища та його</p>	

окремих компонентів, які містяться у стандартах і нормативах, а також визначають юридичні засоби захисту і забезпечення прав та інтересів громадян в галузі охорони навколишнього природного середовища.

4. Результати навчання (компетентності)

Загальні компетентності:

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу джерел права, що стосуються змісту права на безпечне довкілля та способів його захисту.

Здатність застосовувати знання правових норм, що регулюють відносини з реалізації та захисту права на екологічну безпеку, у практичних ситуаціях.

Знання природоохоронних вимог та правових вимог екологічної безпеки в процесі природокористування.

Здатність спілкуватися з експертами з інших галузей, володіючи знаннями природоохоронного законодавства.

Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, в тому числі і нормативно-правових актів.

Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного, демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенство права, прав і свобод людини.

Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Фахові компетентності:

Готовність до комунікації в усній та письмовій формах на державній мові України, а також іноземній мові в межах вирішення завдань професійної діяльності.

Знання та розуміння теоретичних основ екології, охорони довкілля та екологічно безпечного природокористування.

Знання сучасних досягнень національного та міжнародного екологічного законодавства.

Здатність інформувати громадськість про стан екологічної безпеки та збалансованого природокористування.

Здатність діяти соціально відповідально та екологічно свідомо.

Здатність до використання сучасних інформаційних ресурсів для екологічних досліджень.

Екологічні мислення і свідомість, ставлення до природи як до унікальної цінності, що забезпечує умови проживання людства, особиста відповідальність за стан довкілля на місцевому, регіональному, національному та глобальному рівнях.

Програмні результати навчання:

Формулювати, розуміти та тлумачити основні екологічні закони, правила та принципи охорони довкілля та природокористування.

Розв'язувати проблеми у сфері захисту права на безпечне навколишнього середовища із застосуванням загальноприйнятих та/або стандартних підходів та міжнародного і вітчизняного досвіду.

Уміти формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства.

Розуміти і реалізовувати свої права та обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Здатність демонструвати знання природоохоронного права.

Вдосконалювати знання і навички за допомогою довідкової та нормативної літератури, відповідної документації для вирішення практичних завдань, пов'язаних з професійною діяльністю.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття		Загальна кількість годин		
лекції		12		
семінарські заняття / практичні / лабораторні		18		
самостійна робота		60		
Ознаки навчальної дисципліни				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова	
будь-який	081 Право	будь-який	вибіркова	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема		кількість год.		
		лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Екологічні права у системі конституційних та міжнародних прав людини і громадянина		2	2	4
Тема 2. Право на безпечне навколишнє природне середовище – центральний елемент системи екологічних прав громадян		2	2	4
Тема 3. Система гарантій реалізації та захисту екологічних прав громадян			-	6
Тема 4. Нормування і стандартизація в сфері забезпечення екологічної безпеки		2	2	8
Тема 5. Юридичні засади захисту права громадян на безпечне довкілля		2	2	6
Тема 6. Відповідальність у системі гарантій реалізації та захисту екологічних прав громадян		-	2	8
Тема 7. Принципи адміністративно-правової охорони права на безпечне довкілля		-	-	6
Тема 8. Правові питання компенсації шкоди, заподіяної порушенням права на безпечне довкілля		2	2	6
Тема 9. Проблеми доступу до правосуддя при захисті екологічних прав		-	2	6
Тема 10. Міжнародно-правові аспекти судового захисту екологічних прав громадян		2	2	6
ЗАГ.:		12	18	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Загальна система оцінювання навчальної дисципліни є уніфікованою в межах навчально-наукового юридичного інституту і визначається п. 4.6.3, 5.3.4 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, затвердженим Вченою радою Юридичного інституту			

	<p>Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол № 2 від 12.10.2010 р. (з наступними змінами) – текст розміщений на інформаційному стенді та сайті Інституту https://law.pnu.edu.ua/організація-навчального-процесу/.</p>
<p>Вимоги до письмової роботи</p>	<p>Вивчення дисципліни передбачає <u>обов'язкове</u> виконання всіма студентами одної письмової модульної контрольної роботи. Робота виконується на 7 семінарському занятті та охоплює два змістових модулі.</p> <p>На контрольну виноситься 2 описових завдання, які оцінюються по 10 балів, питання порівняльного характеру (10 балів), 2 тестові запитання (по 5 балів) та завдання практичного характеру (10 балів). Максимальний бал за контрольну становить 50.</p> <p><u>За бажанням (для отримання додаткових до 5 балів)</u> студенти можуть виконувати індивідуальні завдання за темою відповідного семінарського заняття. Види, приклади підготовки та критерії оцінювання індивідуальних завдань <i>знаходяться на кафедрі та розміщені на сайті кафедри</i> https://ktetap.pnu.edu.ua/денна-форма-навчання-3/.</p>
<p>Семінарські заняття</p>	<p>Система оцінювання семінарських занять визначена п.п. 4.4.3.2, 4.4.3.3 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника https://law.pnu.edu.ua/організація-навчального-процесу/.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови допуску до підсумкового контролю визначаються р. 5 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника</p>
<p>Підсумковий контроль</p>	<p><u>Підсумковий контроль</u> – залік.</p> <p>Для студентів, які не мають заборгованостей, залік виставляється на останньому семінарському (практичному) занятті, відповідно до п.п. 4.6.1. Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Для студентів, у яких на момент виставлення заліку були заборгованості, залік проводиться письмово, після усіх відпрацювань студентом. На залік виноситься 50 тестів закритої форми, які оцінюються по 2 бали. Максимальний бал за залік становить 100 балів.</p>
<p>7. Політика навчальної дисципліни</p>	
<p><u>Письмові роботи:</u></p> <p>Планується виконання студентами обов'язкових та додаткових декількох видів письмових робіт: обов'язкової письмової контрольної роботи, письмових тестових завдань за темами, винесеними на самостійне опрацювання (перелік міститься в Методичних вказівках і завданнях для підготовки до семінарських (практичних) занять), письмових експрес-опитувань на семінарських заняттях тощо, а також додаткових письмових індивідуальних завдань, кваліфікаційних робіт (за вибором студента) – <i>Методичні вказівки розміщені на сайті кафедри</i> https://ktetap.pnu.edu.ua/навчально-</p>	

[методичні-матеріали/](https://ktetap.pnu.edu.ua/тематика-курсoвих-кваліфікаційних-та-дипломних-робіт/); <https://ktetap.pnu.edu.ua/тематика-курсoвих-кваліфікаційних-та-дипломних-робіт/>.

Академічна доброчесність:

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

Відвідування занять

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають лекції і практичні заняття навчальної дисципліни.

Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття. За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу студента (п. 5.1.2 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://law.pnu.edu.ua/організація-навчального-процесу/>).

8. Рекомендована література

1. Краснова М.В., Краснова Ю.А. Реалізація та захист екологічних прав громадян: теоретико-правові аспекти: наукове видання. Київ: ФОП Ямчинський О.В., 2021.
2. Екологічне право України: підручник / За ред. А. П. Гетьмана, М. В. Шульги. Харків: Право, 2009.
3. Екологічне право України. Особлива частина: навч. Посібник / О. М. Шуміло (кер. авт. кол.), В. А. Зуєв, І. В. Бригадир та ін. К.: ЦУЛ, 2013.
4. Екологічне право України. Академічний курс: підручник / За ред. Ю. С. Шемшученка. К.: Юридична думка, 2005.
5. Кобецька Н. Р. Екологічне право України: навч. посіб. К.: Юрінком Інтер, 2009.
6. Костицький В. В. Екологічне право України: підручник. Дрогобич: Коло, 2012.
7. Медведєв К.В. Екологічні права громадян України: гарантії їх судового захисту: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.06. Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2012.
8. Кравець Я.В. Екологічні суди: порівняльно-правовий аналіз. Одеса, 2018. <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/9756/atrium%20environmental.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів до кожної теми міститься в навчально-методичних посібниках, розміщених на сторінці кафедри та наданих студентам на першому навчальному занятті.

Викладач _____ доц. Г. В. Мороз